

Innst. 284 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:40 S (2010–2011)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Gjermund Hagesæter, Åge Starheim og Bente Thorsen om ikke å gi oppholds- og arbeidstillatelse til imamer med tilknytning til totalitære, islamistiske regimer

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem sak for Stortinget med de nødvendige forslag for å forhindre at det gis oppholds- og arbeidstillatelse til imamer med tilknytning til totalitære, islamistiske regimer, som dermed ikke respekterer eller praktiserer religionsfrihet og de universelle menneskerettighetene.»

I representantforslaget vises det til at lederskapet innen islam i løpet av de siste 100 årene har gjennomgått store endringer. Forslagsstillerne mener det er felles for de største hovedretningene innen islam å etablere seg som talsmenn for en bokstavtro, ortodoks form for islam, også utenfor tradisjonelt muslimske samfunn.

I dokumentet vises det videre til at det i et oppslag på NRK Dagsrevyen 6. november 2010 fremgår at Den islamske republikken Iran finansierer moskeer og sender imamer til Norge. En av kildene til NRK opplyser at de her forkynner et hat mot Vesten, og målet er å forberede norske muslimer ideologisk

på å utføre terrorhandlinger hvis det en dag blir gitt ordre om det.

Forslagsstillerne peker på at Irans ambassadør til Norge, Seyed Hossein Rezvani, bekrefter overfor NRK i et innslag i Søndagsrevyen 14. november 2010 at organisasjonen som eier den omtalte moskeen i Oslo, følger ideologiske føringer som er lagt av Irans øverste leder, ayatollah Ali Khamenei.

Forslagsstillerne mener at slike opplysninger er svært urovekkende og at konsekvensen er at muslimske trossamfunn vil bli brukt som plattform for radikaliserende av sine medlemmer og sympatisører.

I representantforslaget pekes det på at religionsfriheten og ytringsfriheten er vesentlige verdier i det norske samfunnet. Samtidig fremstår religiøs og politisk aktivitet som undergraver andres like rettigheter til de samme frihetene, som mer enn et paradoks. Videre mener forlagsstillerne at slik virksomhet er ekskluderende og potensielt samfunnsundergravende på sikt. Religiøse ledere med tilknytning til totalitære, islamistiske regimer er i stor utstrekning premissgivere for hvordan man skal innskrenke rettigheter til andre religiøse grupperinger i eget land, og sannsynligheten er svært stor for at de viderefører slike budskap når de ankommer islamske trossamfunn i Norge.

Forslagsstillerne mener regjeringen bør ta i bruk innvandringspolitiske virkemidler som forhindrer slik virksomhet, slik at man motvirker radikaliserende virksomhet som på sikt kan utgjøre en trussel mot det norske samfunnet.

For øvrig viser forlagsstillerne til representantforslaget i Dokument 8:23 S (2010–2011) hvor argumenter og begrunnelser er sammenfallende med forlagsstillerens intensjoner med dette forslaget.

For nærmere redegjørelse for forslaget vises det til dokumentet.

Komiteens behandling

Kommunal- og forvaltningskomiteen ba i brev av 10. desember 2010 om justis- og politiministerens vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 31. januar 2011 følger vedlagt.

Som ledd i komiteens behandling av dokumentet ble det 15. februar 2011 avholdt høring i saken. På høringen deltok Human Rights Service.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Håkon Haugli, Hilde Magnusson, Ingalill Olsen og Eirik Sivertsen, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim, fra Høyre, Trond Helleland og Michael Tetzschner, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Heikki Holmås, fra Senterpartiet, Heidi Greni, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Jørgen Bekkevold, er opptatt av å verne om religionsfriheten i landet. Denne rett omfatter frihet til å skifte religion eller tro, og frihet til, enten alene eller sammen med andre, offentlig eller privat, å utøve sin religion. FNs menneskerettighetskomité har slått fast at religions- og livssynsfriheten er en sterk og vidtrekkende rettighet. Komiteen mener at religionsfriheten framfor alt skal sikre minoriteters rettigheter. Retten til fri religionsutøvelse må forsvares også om man er sterkt uenig i læren i en religion, eller mener at religionen står for verdier man ikke selv deler. Også upopulære standpunkter er beskyttet av religionsfriheten.

Komiteen er kjent med at det er bestemmelsen om faglærte i utlendingsforskriften § 6-1 som i dag gir hjemmel for å innvilge oppholdstillatelse til religiøse ledere. Det stilles i utgangspunktet bare krav om at utlendingen må ha fagutdanning tilsvarende videregående skoles nivå, men for religiøse ledere opereres det i medhold av bestemmelsens annet ledd med skjerpede krav til utlendingens kompetanse.

Komiteen kjenner til at utlendingsforskriften også åpner for at religiøse forelesere som ikke skal være lenger enn tre måneder i Norge, kan jobbe som forelesere eller forkynnere i denne perioden uten at de trenger en særskilt oppholdstillatelse.

Komiteen ønsker å forebygge fremvekst av radikale religiøse grupperinger som forfekter intolerante og samfunnsfiendtlige holdninger i Norge. Komiteen registrerer at justisministeren har lagt frem en handlingsplan for å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme, som understreker at det er nødvendig med politisk initiativ for å forebygge fremvekst av slike miljøer og grupper i Norge.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti er kjent med at den islamske republikken Iran finansierer moskeer og sender imamer til Norge, slik som det fremgår i et oppslag på NRK Dagsrevyen 6. november 2010. Disse medlemmer er bekymret for spredningen av en islamistisk ideologi som sprer hat mot Vesten, og oppildner til terrorhandlinger som den omtalte moskeen er beskyldt for.

Disse medlemmer mener at det er viktig med en kritisk tilnærming til mennesker som er talspersoner for regimet i Iran, som kan betegnes som et religiøst diktatur.

Disse medlemmer mener at det er uheldig om talspersoner for det iranske regimet får posisjoner i det norske samfunnet med stor innflytelse, særlig med tanke på alle de iranerne som har fått tilflukt fra dette regimet i Norge.

Disse medlemmer mener at det er viktig at Politiets sikkerhetstjeneste har tilstrekkelig med midler til å overvåke personer det er grunn til å tro vil spre hat og oppfordre til terror i Norge.

Disse medlemmer mener det kan være behov for å styrke utenriksstasjonene, slik at de har bedre kapasitet til å vurdere visumnekt til personer det er grunn til å tro vil spre hat og oppfordre til terror i Norge.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er urovekkende at totalitære, islamistiske regimer under dekke av å bruke religionsfriheten, bruker denne viktige bestanddelen i det norske verdigrunnlaget til å fremme holdninger og budskap som går stikk i strid med FNs verdenserklæring om menneskerettigheter.

Disse medlemmer vil at enhver borger i Norge skal føle den beskyttelsen internasjonale konvensjoner gir. Disse medlemmer peker spesielt på FNs verdenserklæring om menneskerettigheters artikkel 18 og Den europeiske menneskerettighetserklæringens artikkel 9. Like fullt er det, etter disse medlemmers oppfatning, nødvendig å beskytte disse internasjonale konvensjoners integritet i det norske samfunnet, slik at en så sentral rettighet som religionsfriheten er, ikke uthules av regimer som viser eklatant ringeakt mot de samme konvensjoners ånd. I forordet til FNs verdenserklæring om menneskerettigheter uttrykte FNs generalforsamling 10. desember 1948 følgende:

«[E]t felles mål for alle folk og alle nasjoner, for at hvert individ og hver samfunnsmyndighet, med denne erklæring stadig i tankene, skal søke gjennom undervisning og oppdragelse å fremme respekt for disse rettigheter og friheter, og ved nasjonale og internasjonale tiltak å sikre at de blir allment og effektivt anerkjent og overholdt både blant folkene i

medlemsstatene selv og blant folkene i de områder som står under deres overhøyhet.»

Disse medlemmer mener at stater som er underlagt et totalitært, islamistisk styresett utnytter internasjonale konvensjoner og godvilje til å fremme et budskap som ikke etterlever de internasjonale konvensjonenes ånd. Slike regimer har gjort seg bemerket med en besk og umenneskelig tilnærming til religiøse minoriteter i eget land, og fremhever sitt politisk/religiøse budskap som det eneste rette, og at troende skal fremheve slike budskap som undergraver universelle rettigheter. Disse medlemmer er derfor glade for at man har innsett, også i Norge, at man ikke ukritisk skal kunne la personer hvis oppdrag ikke bare er å spre et religiøst budskap, men også fremheve nasjonale, politiske programmer til totalitære, islamistiske regimer som en del av forkynnelsen, operere utenfor offentlig kontroll.

Disse medlemmer mener religionsfriheten er en svært viktig verdi i det norske samfunnet, men det går også en grense for hvor langt man kan gå for å forsvare utøvelsen av religionen, noe også Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) fastslår i artikkel 9.2:

«Frihet til å gi uttrykk for sin religion eller overbevisning skal bare være undergitt slike begrensninger som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfunn av hensyn til den offentlige trygghet, for å beskytte den offentlige orden, helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter.»

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem sak for Stortinget med de nødvendige forslag for å forhindre at det gis oppholds- og arbeidstillatelse til imamer med tilknytning til totalitære, islamistiske regimer, som dermed ikke respekterer eller praktiserer religionsfrihet og de universelle menneskerettighetene.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem sak for Stortinget med de nødvendige forslag for å forhindre at det gis oppholds- og arbeidstillatelse til imamer med tilknytning til totalitære, islamistiske regimer, som dermed ikke respekterer eller praktiserer religionsfrihet og de universelle menneskerettighetene.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:40 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Gjermund Hagesæter, Åge Starheim og Bente Thorsen om ikke å gi oppholds- og arbeidstillatelse til imamer med tilknytning til totalitære, islamistiske regimer – vedlegges protokollen.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 29. mars 2011

Heikki Holmås

leder

Geir Jørgen Bekkevold

ordfører

Vedlegg

Brev fra Justis- og politidepartementet v/statsråden til kommunal- og forvaltningskomiteen, datert 31. januar 2011

Dokument 8:40 S (2010-2011) Representantforslag om ikke å gi oppholds- og arbeidstillatelse til imamer med tilknytning til totalitære islamistiske regimer

Jeg viser til komiteens brev av 10. desember 2010 ved leder Heikki Holmås, hvor det bes om departementets uttalelse til forslaget fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Gjermund Hagesæter, Åge Starheim og Bente Thoresen: Dokument 8:40 S (2009-2010). Forslaget lyder:

"Stortinget ber regjeringen legge frem sak for Stortinget med de nødvendige forslag for å forhindre at det gis oppholds- og arbeidstillatelse til imamer med tilknytning til totalitære, islamistiske regimer, som dermed ikke respekterer eller praktiserer religionsfrihet og de universelle menneskerettighetene."

Besvarelsen er koordinert med arbeidsministeren.

Det er bestemmelsen om faglærte i utlendingsforskriften § 6-1 som i dag gir hjemmel for å innvilge oppholdstillatelse til religiøse ledere. Etter denne bestemmelsen stilles det i utgangspunktet bare krav om at utlendingen må ha fagutdanning tilsvarende videregående skoles nivå, men for religiøse ledere opereres det i medhold av bestemmelsens annet ledd med skjerpede krav til utlendingens kompetanse; det kreves som hovedregel mastergrad eller utdanning på masternivå.

Det påpekes for øvrig at utlendingsforskriften også åpner for at religiøse forelesere som ikke skal være lenger enn tre måneder i Norge, kan jobbe som forelesere eller forkynnere i denne perioden uten at de trenger en særskilt oppholdstillatelse. Visumpliktige utlendinger må imidlertid ha besøksvisum for den aktuelle perioden.

Regjeringen er opptatt av å forebygge fremvekst i Norge av radikale religiøse grupperinger som forfekter intolerante og samfunnsfiendtlige holdninger, uforenlige med grunnleggende menneskerettigheter, og som representerer en sikkerhetsrisiko. Justisministeren har derfor nylig lagt frem regjeringens hand-

lingsplan for å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme. Denne bekrefter at forebygging på området er en viktig målsetting for regjeringen.

Samtidig er det grunnleggende at norske myndigheter i bestrebelsene etter å forebygge ekstremisme, sørger for at vi respekterer de verdiene og rettighetene vi derigjennom ønsker å beskytte, så som religionsfriheten og ytringsfriheten. Regelverket om utlendingers adgang til visum eller oppholdstillatelse har derfor ikke vilkår knyttet til hvilket verdisyn eller hvilken religiøs retning den aktuelle religiøse lederen representerer. Regjeringen ønsker ikke å etablere regler som hindrer at religiøse ledere kan komme til Norge selv om vi kan være uenig i deres verdier og standpunkter. Det samme gjelder for øvrig også for ikke-religiøse forelesere. Det er heller ikke aktuelt med regler som forskjellsbehandler på bakgrunn av nasjonale myndigheters holdning til menneskerettighetene i det landet den aktuelle forkynneren kommer fra.

Jeg vil også understreke at det er en forutsetning at alle som oppholder seg i Norge må respektere norsk lov. Det følger således av forholdet mellom de ulike tillatelsesbestemmelser og bortvisningsbestemmelsen i utlendingsloven § 17, at alle som søker om oppholdstillatelse eller visum, kan nektes slik tillatelse dersom vedkommende oppfordrer til lovbrudd eller på annen måte opptre slik at det gir grunn til å nekte innreise ut fra hensynet til indre sikkerhet, offentlig orden eller utenrikspolitiske hensyn.

Søknader om visum eller oppholdstillatelse blir behandlet av den aktuelle utenriksstasjonen eller av Utlendingsdirektoratet, og etatene vil rådføre seg med blant annet Politiets sikkerhetstjeneste i saker hvor det finnes grunn til det.

I tilfeller hvor det blir kjent at noen som har fått innvilget visum eller oppholdstillatelse, bryter norsk lov, forutsetter jeg at dette blir fulgt opp av rette politimyndighet og at saken blir forelagt utlendingsmyndighetene for vurdering av bortvisning og eventuelt utvisning.